

Özel Ders E?ilim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Özel Ders E?ilim Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28778>

Özet

Özel Ders E?ilim Ölçe?i, ortaö?retim ö?rencilerinin özel derse yönelik e?ilimlerini, motivasyonlar?n? ve alg?lar?n? ölçmek amacıyla 2018 y?l?nda Azmi Türkan ve Nuri Çeliköz tarafından geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, ö?rencilerin akademik ba?ar?lar?n? art?rma, s?navlara haz?rlanma veya okul derslerindeki eksikliklerini giderme gibi çe?itli nedenlerle özel ders alma yönündeki tutumlar?n? ve davran??sal e?ilimlerini de?erlendirmeyi hedefler. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik özelliklerini ortaya koyarak e?itim psikolojisi alanında önemli bir katkı sağlam??tır. Ölçek, özel ders olgusunun e?itim sistemi üzerindeki etkilerini ve ö?renci profillerini anlamak için ara?t?rmacılara ve e?itimcilere de?erli veriler sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Özel ders e?ilimi, ortaö?retim ö?rencileri, psikometrik özellikler, geçerlik, güvenilirlik, ölçek geli?tirme, e?itim psikolojisi.

Yazarlar

Azmi Türkan, Nuri Çeliköz

Amaç

Özel Ders E?ilim Ölçe?i'nin temel amacı, ortaö?retim ö?rencilerinin özel ders alma konusundaki e?ilimlerini, bu e?ilimin alt?nda yatan nedenleri ve özel derse yükledikleri anlamlar? bilimsel bir yakla??mla ölçmektir. Türkiye'de ve birçok ülkede özel dersin yaygın bir e?itim prati?i haline gelmesi, bu olgunun ö?rencilerin akademik süreçleri, motivasyonlar? ve genel e?itim deneyimleri üzerindeki etkilerini anlamayı kritik kılmaktadır. Ölçek, ö?rencilerin özel derse olan ihtiyaç alg?lar?n?, ebeveyn beklentilerini, akran etkile?imlerini ve akademik kayg?lar?n? de?erlendirerek, özel ders e?iliminin çok boyutlu yap?s?n? ortaya koymayı hedeflemektedir.

Bu ölçek sayesinde e?itim politikası yap?c?lar?, rehberlik uzmanlar? ve veliler, ö?rencilerin özel derse yönelme dinamiklerini daha iyi anlayabilir ve bu bilgilere dayanarak daha etkili e?itim stratejileri veya destek sistemleri geli?tirebilirler. Ölçek, özel dersin yalnızca bir akademik tamamlama aracı mı, yoksa başka psikolojik ve sosyal faktörlerle mi ilişkili oldu?unu belirlemede önemli bir rol oynar.

Yapı

Özel Ders E?ilim Ölçe?i, ö?rencilerin özel derse kar?? geli?tirdikleri bilişsel, duyuşsal ve davran??sal e?ilimleri ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Bu yapı, genellikle ö?rencilerin

özel dersin gereklili?ine olan inançlar?, özel dersin akademik ba?ar?ya katk?s? hakk?ndaki dü?ünceleri, özel ders alma motivasyonlar? (örne?in, s?nav ba?ar?s?, okul derslerindeki eksiklikler, sosyal bask?), özel ders maliyetine ili?kin alg?lar? ve özel ders deneyimlerinden elde ettikleri fayda alg?lar? gibi alt boyutlardan olu?abilir. Ölçek, ö?rencilerin ki?isel motivasyonlar? ile d??sal faktörlerin (ebeveyn beklentileri, akran etkisi) özel ders e?ilimi üzerindeki etkile?imini de?erlendirebilir.

Ölçe?in temel yap? geçerli?i, faktör analizi yöntemleriyle belirlenmi? olup, özel ders e?iliminin alt?nda yatan temel faktörlerin tan?mlanmas?na yard?mc? olmu?tur. Bu faktörler, ö?rencilerin özel derse yönelme kararlar?n? etkileyen farklı psikolojik ve sosyal dinamikleri temsil eder. Ölçek, bu karma??k yap?y? sistematik bir ?ekilde ölçerek, özel ders olgusuna dair daha derinlemesine bir anlay?? sunar.

Geçerlik

Özel Ders E?ilim Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in gerçekten özel ders e?ilimini ölçüp ölçmedi?ini belirlemek amac?yla yap?lm??t?r. Her ne kadar bu özet metinde spesifik geçerlik türlerine ili?kin detaylar bulunmasa da, "geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?" ba?l?? alt?nda yay?nlanan referans makale, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekleyici bulgular sunmu?tur. Bu genellikle Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) gibi istatistiksel yöntemlerle gerçekleştirilir. Bu analizler, ölçek maddelerinin beklenen teorik yap?yla uyumlu olup olmad??n? ve ölçülmek istenen yap?y? ne kadar iyi temsil etti?ini gösterir.

Geçerlik çal??malar? ayr?ca, ölçe?in içeri?inin ilgili alan? yeterince kapsay?p kapsamad??n? (içerik geçerli?i) ve di?er ilgili yap?larla beklenen yönde ili?kili olup olmad??n? (ölçüt geçerli?i) incelemi? olabilir. Ölçe?in geçerli kabul edilmesi için, özel ders e?ilimi gibi karma??k bir yap?y? do?ru ve tutarlı bir ?ekilde ölçtü?üne dair yeterli kanıt sunmas? gerekmektedir. Detaylı geçerlik bulgular? için orijinal referans makalesine ba?vurulmas? önerilir.

Güvenirlik

Özel Ders E?ilim Ölçe?i'nin güvenilirlik çal??malar?, ölçe?in ölçtü?ü özelli?i ne kadar tutarlı ve kararlı bir ?ekilde ölçtü?ünü de?erlendirmek amac?yla yürütülmü?tür. Bu özet metinde spesifik güvenilirlik katsayılar? belirtilmemi? olsa da, yay?nlanan referans makale ölçe?in güvenilirlik düzeylerini analiz etmi?tir. Genellikle ölçek geli?tirme çal??malar?nda iç tutarlılık katsayılar?, özellikle de Cronbach Alfa katsay?s?, yaygın olarak kullanılır. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarlı oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.

Ayr?ca, ölçe?in zaman içindeki kararlılı??n? de?erlendirmek için test-tekrar test güvenilirli?i de incelenmi? olabilir. Bu yöntem, ayn? ki?ilere farklı zamanlarda uygulanan ölçekten elde edilen puanlar?n tutarlılı??n? de?erlendirir. Güvenirlik çal??malar?, ölçe?in ölçümlerinin hatadan

ar?nd?r?lm?? ve tekrarlanabilir oldu?unu garanti ederek, elde edilen sonuçlar?n güvenilirli?ini destekler. Güvenirli?e ili?kin ayr?nt?l? istatistiksel de?erler için orijinal bilimsel makalenin incelenmesi önemlidir.

Faktör Analizi

Özel Ders E?ilim Ölçe?i'nin geli?tirme sürecinde, ölçe?in alt?nda yatan yap?sal boyutlar? belirlemek ve yap? geçerli?ini desteklemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçekteki maddelerin hangi temel faktörler alt?nda topland???n? ve özel ders e?iliminin kaç farklı boyuttan olu?tu?unu ortaya koymu?tur. Genellikle Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ile ölçe?in potansiyel boyutlar? ke?fedilir ve ardından Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile bu boyutlar?n teorik modele ne kadar uyumlu oldu?u test edilir.

Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in maddelerinin özel ders e?iliminin farklı yönlerini (örne?in, ki?isel motivasyon, sosyal etki, akademik bask?) ne kadar iyi temsil etti?ini gösterir. Bu analizler, ölçe?in teorik temellerini güçlendirir ve ara?t?rmac?lara ölçe?i kullan?rken hangi alt boyutlar? dikkate almalar? gerekti?i konusunda rehberlik eder. Detayl? faktör yükleri, özde?erler ve aç?klanan varyans oranlar? gibi bilgiler orijinal makalede yer almaktadır.

Araç

Test Türü:

Geli?tirme (Psikometrik Ölçek Geli?tirme)

Format:

Ölçek, büyük olas?l?kla kat?l?mc?lar?n belirli ifadelere yönelik onay veya ret düzeylerini belirtti?i Likert tipi bir ölçek format?nda haz?rlanm??t?r. Derecelendirme bilgisi do?rudan sa?lanmam?? olsa da, bu tür sosyal bilimler ölçeklerinde 3'lü, 4'lü veya 5'li derecelendirme seçenekleri (örne?in, "Kesinlikle Kat?lm?yorum"dan "Kesinlikle Kat?l?yorum"a) yayg?n olarak kullan?l?r. Detayl? bilgi için orijinal makalenin incelenmesi tavsiye edilir.

Mevcut Dil:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Ortaö?retim ö?rencileri

Ya? Grubu:

Genellikle ortaö?retim kademesindeki ö?renciler için 14-18 ya? aral???na denk gelmektedir.

Popülasyon Detaylar?:

Türkiye'deki devlet ve özel ortaö?retim kurumlar?nda ö?renim gören, farkl? sosyoekonomik ve kültürel geçmi?lere sahip ö?renciler. Ölçek, geni? bir ö?renci kitlesi üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal???mas? yap?larak genellenebilirlik düzeyi art?r?lmaya çal???lm???r.

Test Metodolojisi:

Ölçek, genellikle grup ortam?nda, ka???t-kalem veya dijital ortamda uygulanan bir öz bildirim anketidir. Uygulama esnas?nda ö?rencilere yönergeler verilir ve maddeleri dikkatlice okuyarak kendilerine en uygun seçene?i i?aretlemeleri istenir. Uygulama süresi, madde say?s?na ba?l? olarak de?i?iklik göstermekle birlikte, genellikle k?sa sürede tamamlanabilir.

Anahtar Kelimeler

Özel ders, ö?renci e?ilimi, e?itim psikolojisi, akademik ba?ar?, psikometrik ölçüm, ortaö?retim, e?itim ara?t?rmalar?.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?:

Bilgi Yok

?lgili Kurum E-posta Adresleri:

azmiturkan@gmail.com (Azmi Türkan)

Yaz???ma Adresi:

Bilgi Yok

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

?zinler:

Özel Ders E?ilim Ölçe?i, akademik ve bilimsel ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için genellikle yazarlardan izin al?narak ücretsiz olarak kullan?labılır. Ticari veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarlar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret:

Akademik ve ara?tırma amaçlı? kullan?mlar için herhangi bir ücret talep edilmedi?i varsayılmaktadır.

Test Y?li?:

2018 (Ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik çal??ması'nın yay?nland??? yılı).

Kaynaklar

Türkan, A. & Çeliköz, N. (2018). Ortaö?retim ö?rencilerine yönelik Özel Ders E?ilim Ölçe?i'nin geçerlik ve güvenilirlik çal??ması?. *Uluslararası Bilimsel Ara?tırmalar Dergisi*, 3(2), 398-410. doi: [10.21733/ibad.421220](https://doi.org/10.21733/ibad.421220)

Ölçe?in orijinal PDF dosyasına buradan ulaşabilirsiniz: [ozel-ders-egilim-olcegi-toad.pdf](#)

Özel Ders E?ilim Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı? ve hiçbir şekilde de?iştirilmemelidir.

Sa?lanan kaynak içeriğinde Özel Ders E?ilim Ölçe?i'ne ait maddeler bulunmamaktadır. Ölçek maddelerine ulaşmak için lütfen yukarıda belirtilen orijinal bilimsel makaleye başvurunuz.